

Sett inn alle krefter for å styrke rekrutteringen til VA-fagene

Rekrutteringen til vannforsynings- og avløpsteknikkfagene har gått sterkt tilbake. Dette ble dokumentert og diskutert på Norsk Vannforenings seminar 16. mars 2000. Allerede for 3-4 år siden begynte man å se en stor nedgang i rekrutteringen til VA-fagene ved NTNU. Ved Institutt for tekniske fag NLH har man fått samme tendens i år, og man ser en forverring for avgangskullene de to kommende år. Ingeniørhøgskolene har de samme problemer. Som foreløpig resultatet ser vi at enkelte kommuner har problemer med å få kvalifiserte søkere. Det vil sannsynligvis ikke gå lenge før konsulentfirmaer og statlige etater også vil merke problemer med å få ansatt selv nyutdannede personer. Mangel på kvalifisert personell innen vannforsynings- og avløpsektoren vil kunne få merkbare konsekvenser for oss alle i form av dårligere vann- og avløptjenester.

Om 6-10 år vil de første større kullene med VA-ingeniører begynne å bli pensjonister. De NTH-utdannede og de fra utenlandske universiteter var til sammen ca. 30-50 personer pr. år. Antall siv.ing. kandidater med VA som hovedfag vil, slik det kan se ut nå, bli bare 10-15 pr. år fra neste år. Situasjonen ser ut til å være minst like ille for ingeniører fra ingeniørhøgskolene, idet et par av ingeniørhøgskolene ikke har noen studenter på VA-linjen i første årstrinn i år.

VA-bransjen kan håpe på at den dramatiske nedgangen kan snu av seg selv eller engasjere seg direkte i arbeidet med VA-rekrutteringen. Skoleverket har imidlertid liten tid å tape. På alle universiteter og skoler har bevilgningene totalt sett gått ned, og prioriteringene blitt svært harde. Ledelsen på disse institusjonene sørger ikke mye over et fag eller en linje som måtte gå ut av undervisningen. Ofte ropes det der på større konsentrasjon om færre fag. Ett par år med dårlig søkning til en linje kan være nok til nedtrapping eller utradering av for eksempel VA-faget ved vedkommende institusjon. Vi ser allerede nå at enkelte skoler ikke får ansette erstattere når VA-lærere slutter. Konsekvensene av dette er dårligere undervisningstilbud, at bevilgninger til VA-fagene reduseres og en ond sirkel for rekrutteringen.

Om problemet skulle bli følbart også på politisk nivå, kan man risikere at flertallet av en kommunes politikere synes det kan være hensiktsmessig å kjøpe kommunens vann- og avløpstjenester fra et privat firma, slik vi ser i mange andre land i Europa. Man vil dermed få de tjenester man trenger, men kompetansen og fagmiljøene i Norge ville bli utarmet om en slik løsning skulle bli omfattende. Et slikt VA-leveransefirma kan like gjerne bruke internasjonal ekspertise og vil ikke være avhengig av norske ingeniører.

Hva er gjort for å snu den uheldige trenden? Skolene selv har brukt og bruker

egne krefter på å skaffe studenter til VA-linjene, i den grad de har hatt kapasitet å avse til dette. Videre har Norske sivilingeniørers forening (NIF) arbeidet seriøst med rekruttering til ingeniøryrket generelt i 2-3 år allerede. NIF satser for eksempel i år 2000 ett årsverk, samt 1,7 mill. kroner på rekrutteringsaktiviteter. I tillegg kommer frivillig innsats fra NIFs tillitsvalgte og lokale avdelinger rundt i landet. NITO og Kirke- og utdanningsdepartementet (KLJF) har også tatt den manglende rekrutteringen til ingeniøryrket alvorlig, og har satt inn mange konkrete tiltak. NIF, NITO og KUF tar imidlertid ikke for seg VA-bransjen, men teknisk utdanning generelt.

Det som mangler nå er at de organer som trenger VA-ingeniører kommer sterkere inn i arbeidet. Da man ikke kan forvente at den enkelte kommune eller det enkelte konsulentfirma skal drive systematisk rekrutteringsarbeid til VA-studiene, må organer som Kommunenes sentralforbund (KS), Rådgivende ingeniørers forening (RIF) og NORVAR prioritere dette arbeidet høyt på sin dagsorden.

Disse organene burde i fellesskap utrede behovet for nyrekruttering år for år i de kommende 10 år, og vurdere konsekvensene ved manglende rekruttering samt prioritere tiltak for å rette på situasjonen. Det er viktig at alle de organer som kjenner ansvar og som vil gjøre noe får mulighet til å samordne seg slik at en maksimal virkning og dekning av problemet kan nås.

Norsk vannforening håper at en passende organisasjon tar et initiativ og inviterer til en felles innsats, for alle krefter må nå settes inn og koordineres for å redusere de problemer som ellers kan oppstå.

NORSK VANNFORENING